

1,44 т/га а використання препарату "Українські гумати" нормою 0,2 л/га на 11,4% до 1,37 т/га. Найбільш ефективним способом застосування препарату "Українські гумати" є фаза «ялинка» з дотриманням норми внесення 1,0 л/га що забезпечує підвищення урожайності на 11,7% до 1,4 т/га.

Застосування при вирощуванні льону олійного препарату GumiSil-B та "Українські гумати" не призводить до суттєвого здорожчання витрат, що перш за все зумовлено їх невеликою вартістю, але їх використання в технології вирощування льону олійного забезпечує високу окупність такого елементу технології. Наші розрахунки свідчать, що отримання прибавки насіння понад 22 кг врожаю є достатнім для покриття таких витрат.

Список літератури

1. Чехова, І. Світові тенденції розвитку ринку олійних культур. Економічний дискурс, (3), 2021. 54–62.
2. Шеремет Ю. В. Продуктивність льону олійного залежно від абіотичних та антропогенних факторів. Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. 2014. №2 (85). С. 123–129.
3. Біологічно активні речовини в рослинництві/ З.М. Грицаєнко, С.П. Пономаренко, В.П. Карпенко, І.Б. Леонтюк. — К.: ЗАТ «Нічлава», 2008. — 345 с
4. Методика державного сортовипробування сільськогосподарських культур. Випуск 1. Під ред. В. В. Вовкодава. – Київ, 2000. – 100 с.

УДК 633.171;631.526

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРОКІВ СІВБИ ПРОСА РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ В УМОВАХ ПІВНІЧНОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Дунько А.П.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти агробіотехнологічного факультету
tena33dunko@gmail.com

Щербаков В. Я.

доктор с.г. гнаук, професор
кафедра польових і овочевих культур
victor19422@i.ua

Одеський державний аграрний університет,
м.Одеса, Україна

Анотація: досліджено вплив строків сівби проса посівного. Результати

досліджень показали, що більш сприятливі умови для проростання насіння і одержання сходів та подальшого формування елементів структури та величини урожаю складаються за сівби у третій декаді квітня.

Ключові слова: *просо посівне, строки сівби, урожайність.*

Просо відоме як цінна традиційна зернокруп'яна та кормова культура в Україні. Пшоно, яке є результатом переробки проса на крупу, відзначається високими смаковими, дієтичними та поживними якостями. Однак, останнім часом інтерес до проса коливається від високого до низького. Ці коливання залежать від попиту на ринку та стану озимих культур, які часто конкурують з просом. Навіть за внутрішнім попитом, виробництво проса в Україні залишається незначним, що періодично призводить до підвищення цін на круп'яну продукцію з проса.

Умови клімату та родючість ґрунтів України створюють сприятливі умови для вирощування різних зернових культур і забезпечують можливість отримання великих обсягів високоякісного продовольчого зерна, які достатні для внутрішнього споживання і формування експортного потенціалу.

Вирощування проса завжди супроводжується застосуванням різноманітних технологій, які часто містять протилежні заходи. Одним з таких аспектів є вибір оптимального строки сівби. Це питання досліджувалося в умовах Кривоозерського району Миколаївської області з метою визначення найбільш відповідного строки сівби проса для сортів вітчизняної селекції, таких як Аскольдо та Миронівське 51.

Вибір строку посіву визначається біологічними особливостями культур та умовами навколишнього середовища. Дослідження проводилися за багатофакторною схемою методом розщеплених ділянок. Польові дослідження поєднувалися з лабораторними вимірюваннями та аналізами на основі загальноприйнятих в рослинництві та агрохімії методик та методів.

Схема дослідження включала наступні терміни посіву: ранній (5 квітня), середні (15 та 25 квітня) та пізній (5 травня) терміни. Такий підхід дозволив провести комплексний аналіз впливу строки сівби на врожайність та інші аспекти вирощування проса.

Проведені протягом 2022-2023 рр. польові дослідження з комплексом супутніх спостережень показали, що строки сівби мають визначальне значення у формування умов життя рослин.

Аналізуючи наведений матеріал, не важко зробити висновок, що рослин проса, які одержані з пізніх строків сівби, мають більш високий рівень життєздатності.

Таблиця 1 Залежність польової схожості та виживання рослин проса посівного від строку сівби.

Строк сівби	Показники				
	насінин на 1м ²	сходів на 1м ²	польова схожість, %	рослин у кінці вегетації, шт/м ²	виживання, %
05 квітня	180	105	58,3	73	69
15 квітня	180	126	70,0	96	76
25 квітня	180	122	67,8	100	81
05 травня	180	92	50,8	76	83

Згідно з результатами економічних розрахунків, строк сівби проса може значно впливати на чистий прибуток, збільшуючи його в 2-2,5 рази. Найбільш вигідні економічні показники спостерігаються за сівби, що проводяться 25 квітня, коли рівень рентабельності досягає 111%. Це на 62% вище, ніж у випадку найранішої сівби, та на 50% вище, ніж у випадку найпізнішої сівби. Урожайність проса в середньому була кращою для сівби 25 квітня, тоді як найнижчі показники спостерігалися за ранніми строками посіву.

У проса зерно і солома мають приблизно однакову вагу: приблизно 45% зерна та 55% соломи від усієї біомаси. Проте, чітка закономірність у відношенні цих частин не простежується. У зоні Північного Степу рекомендується сіяти просо у третій декаді квітня, коли температура ґрунту на глибині 5-6 см становить 11-12°C. Порушення цього строку, особливо дуже рання сівба (5 квітня), може завдати значних збитків. Запізнення сівби також негативно впливає на урожайність, але збитки в цьому випадку менші, ніж при дуже ранній сівбі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Рослинництво О. І. Зінченко, А. В. Коротєєв, С. М. Каленська, Г. І. Демидась, В. Ф. Петриченко, В. Н. Салатенко, М. І. Федорчук, В. М. Ткачук, В. Я. Білоножко, Вінниця «Нова Книга» 2008.
2. Солодушко М. М., Явдощенко М. П. Вплив строків сівби на урожайність та розвиток хвороб пшениці озимої в умовах північного степу. Бюлетень Інституту сільського господарства степової зони НААН України. 2014. № 7